

Nr 1284

Av herr **Holmberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 110, ang. vissa organisations- och anslagsfrågor rörande försvaret.

(Lika lydande med motion nr 1095 i Första kammaren)

I en motion som väcktes vid riksdagens början pekade vi på de ökade risker för vårt lands yttre säkerhet som den successiva minskningen av försvarets effekt innebär. På grund av långsiktigheten i den militära planeringen och materielanskaffningen ger ändrade anslagsramar fullt utslag i form av effekt först så småningom — det rör sig i allmänhet om fem till tio år. Detta innebär att möjligheterna att inom kort tid återvinna en effekt som gått förlorad tyvärr kommer att vara mycket begränsade, även om anslagen skulle starkt ökas.

Den neddragning av försvarsanslagen som inleddes för några år sedan och som bekräftades i 1968 års försvarsbeslut har börjat leda till en betydande nedgång i vårt försvars förmåga att ge svenska folket trygghet mot våld och påtryckningar utifrån. I försvarsbeslutet 1968 lades stor vikt vid handlingsfriheten inför kommande beslut. Uppläggningsen av försvarspolitikerna under nu gällande beslutsperiod och inriktningen av planeringen för tiden därefter medger för nästa period i huvudsak endast handlingsfrihet att ytterligare minska försvarseffekten.

Överbefälhavaren har i skrivelse till Kungl. Maj:t hösten 1969 framhållit, att den från och med 1971/72 horisontella planeringsnivån måste leda till en successiv urholkning av krigsorganisationen. Handlingsfrihet skapas endast i begränsad utsträckning, och intentionerna i 1968 års försvarsbeslut bedöms härigenom inte kunna uppfyllas. Mot den bakgrunden anser överbefälhavaren att planeringen för tiden från och med budgetåret 1972/73 måste utgå från en ekonomisk ram som minst motsvaras av den s. k. fortsättningsnivån.

Vi delar överbefälhavarens mening på denna punkt och vill föreslå att planeringens huvudalternativ för tiden från och med budgetåret 1972/73 skall vara ramar som årligen ökas med 50 miljoner kronor. Detta skulle bättre tillgodose grundtankarna i 1968 års försvarsbeslut om full handlingsfrihet för en kommande beslutsperiod.

Riksdagen har nyligen avslagit vårt krav på tillsättandet redan innevarande vår av en försvarsutredning med uppgift att ge förslag till försvarets utformning och kostnader för tiden efter nu gällande försvarsbeslut. Utred-

ningen skall tillsättas först kommande höst. På grund av denna fördröjning kommer betydande svårigheter att uppstå för utredningen att framlägga förslag i så god tid att budgetarbetet för 1972/73 och den därmed sammanhängande långsiktiga planeringen skall kunna påverkas. Detta gör en ändring snarast av planeringens huvudinriktning så mycket angelägnare.

Det räcker emellertid inte bara med en förbättrad planeringsinriktning för att på ett godtagbart sätt dämpa den pågående nedgången i försvarseffekten och uppfylla kravet på större handlingsfrihet. Även vissa tilläggsanslag för de kvarvarande budgetåren under nuvarande försvarsbeslut torde vara nödvändiga.

Betydande utgifter som vid beslutets fattande inte var kända eller avsedda har belastat och kommer att belasta anslagsramarna.

Vi vill ge några exempel härpå:

I försvarsbeslutet avsattes 70 miljoner kronor avsedda för, som det uttrycktes: »En eventuell ytterligare förbättring av värnpliktsförmånerna och för att påbörja åtgärder för att öka den strategiska rörligheten.»

Enligt det förslag som nu föreligger och som vi tillstyrker kommer enbart höjningen av värnpliktsförmånerna att belasta ramen med ca 90 miljoner kronor under perioden.

De i proposition 1970: 18 föreslagna utökningarna av anslagen till de frivilliga försvarsorganisationerna och hemvärnet, som vi också tillstyrker, kommer att de två närmaste budgetåren öka kostnaderna med över 20 miljoner kronor.

Vidare har vid försvarsbeslutet icke medräknade investeringar i datamaskiner infogats med kostnader som kan beräknas att för perioden komma att uppgå till ungefär 50 miljoner kronor.

Dessa påtagliga förändringar i det underlag som försvarsbeslutet grundades på visar att inte ens dettas begränsade ambitioner i fråga om bibehållandet av försvarseffekt har kunnat fullföljas.

Vi kan för vår del inte godtaga de ökade risker för vårt lands säkerhet som den förda försvarspolitiken innebär. Vi anser det vara nödvändigt att redan nu vidtaga åtgärder som utan att föregripa den kommande försvarsutredningens ställningstaganden dock i någon mån kan minska den pågående försvagningen i vår militära styrka och ge utredningen större möjligheter att snabbt anpassa försvarsmaktens utveckling till den effekt som på sikt kommer att bedömas vara erforderlig.

Vi vill för budgetåret 1970/71 föreslå följande tillägg:

Armén

Inom armén har stridsuthålligheten försämrats under de senaste åren framför allt vad avser tillgången på ammunition. De minskningar i bemyndigandebeloppen som Kungl. Maj:t föreslår kommer ytterligare att beskära

möjligheterna att fylla bristerna i ammunitionstillgång. Vi föreslår att anslaget till *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.* ökas med 20 miljoner kronor för att i någon mån begränsa denna urholkning.

Marinen

Inom marinen är utvecklingen särskilt ägnad att väcka bekymmer. Nedgången inom en nära framtid av antalet fartyg är betydande och kan icke längre undvikas. Samtidigt ökar vikten av resurser för att övervaka havsområdena utanför våra kuster. Regeringen föreslår att ett fartyg av patrullbåtstyp skall anskaffas under budgetåret 1970/71 för att kunna ge erfarenheter om denna fartygstyps värde. Vi vill föreslå att anskaffningen utsträcker till att omfatta ett förband om förslagsvis fyra fartyg. Därigenom skulle den operativa effekten av anskaffningen betydligt förstärkas och en värdefullare prövning kunna ske av denna fartygstyp som normalt måste operera och användas i förband. Därför bör anslaget *Marinen: Anskaffning av fartygmateriel m. m.* tillföras ytterligare 20 miljoner kronor.

Flygvapnet

Den successivt ökade rörlighet som utvecklingen avkräver samtliga stridskrafter samt den ofrånkomliga minskningen av vår krigsorganisation talar för ett ökat behov av resurser för snabb förflyttning av personal och viktigare tyngre materiel. Dessa behov kan bäst tillgodoses med en flygtransportorganisation. Den av Kungl. Maj:t föreslagna utgiftsramen ger ej utrymme för att förstärka den nuvarande organisationen. En sådan förstärkning är dock angelägen, så mycket mera som en del befintlig flygtransportmateriel är föråldrad och under den närmaste tiden måste ersättas. Även våra möjligheter att åtaga oss att delta i Förenta nationernas fredsbevarande aktioner nödvändiggör viss kapacitet för flygtransport.

Erfarenheterna från krigföringen i Vietnam och Mellersta Östern har understrukit vikten av bättre skydd för flygplan på marken mot överraskande anfall.

Vi föreslår därför ett tillägg på anslaget till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.* om 20 miljoner kronor för förstärkning av flygtransportorganisationen och för fortifikatoriska åtgärder på flygfält och flygbaser.

Övrigt

I sin årsredogörelse för 1968/69 visar chefen för armén att vissa krigsförband ej har en effekt som är erforderlig. Mot den bakgrunden finner vi det utomordentligt otillfredsställande att departementschefen har minskat myndigheternas äskanden om medel för utbildning, övningar och underhåll med ca 22 miljoner kronor. Det är viktigt att ha god balans mellan materielens kvalitet och omfattning å ena sidan och personalens utbildning att hantera

densamma å andra sidan. Bara om sådan balans föreligger kan bästa effekt utvinnas. Vidare kan i krig de mänskliga förlusterna hållas låga endast om personalens utbildning är tillfredsställande. All krigserfarenhet visar att den dåligt utbildade soldaten utsätts för risker som är mångdubbelt större än de som föreligger för den välutbildade.

Vi vill därför föreslå att myndigheternas äskande på denna punkt tillgodoses genom anslagsökningar enligt följande tabell:

	Övningar m. m.	Underhåll m. m.	S:a
Armén	1 980 000	4 987 000	6 967 000
Marinen	1 815 000	3 500 000	5 315 000
Flygvapnet	1 490 000	8 500 000	9 990 000
	<u>5 285 000</u>	<u>16 987 000</u>	<u>22 272 000</u>

För att möjliggöra de förbättringar som ovan föreslagits och för att ytterligare öka handlingsfriheten inför framtiden föreslår vi slutligen en ökning av bemyndigandena med 150 miljoner kronor. Dessa bemyndiganden bör ställas till Kungl. Maj:ts förfogande, och självfallet bör hänsyn vid deras utnyttjande av regeringen tas till det ekonomiska läget och beställningarnas samhällsekonomiska effekt.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 110 måtte besluta

att försvarsplaneringen under återstoden av nu gällande försvarsbeslut skall som huvudalternativ inriktas på den s. k. fortsättningsnivån,

att försvarsanslagen för år 1970/71 skall uppräknas med 82 272 000 kronor, fördelade på sätt som ovan angivits, samt

att begärda beställningsbemyndiganden utökas med 150 miljoner kronor.

Stockholm den 7 april 1970

Yngve Holmberg (m) *Staffan Burenstam Linder (m)* *Leif Cassel (m)*

Rolf Eliasson (m) *Carl Eric Hedén (m)* *Astrid Kristensson (m)*
i Moholm

Tage Magnusson (m) *Karin Wetterström (m)*
i Borås